

Α' ΜΕΡΟΣ

Εισαγωγικά – Κείμενο – Μετάφραση – Γλωσσικά σχόλια

1

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ο συγγραφέας Ο **Πλούταρχος** (περ. 47-125 μ.Χ.) γεννήθηκε στη Χαιρώνεια, μικρή πόλη της Βοιωτίας. Η οικογένειά του ήταν εύπορη. Η μόρφωσή του άρχισε στη Χαιρώνεια και συνεχίστηκε στην Αθήνα. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έδειξε για τη φιλοσοφία και τα μαθηματικά. Απέκτησε επίσης πολύ καλή γνώση της ελληνικής λογοτεχνίας και μελέτησε φυσικές επιστήμες, ιατρική και ρητορική.

Έκανε πολλά ταξίδια και σε πόλεις του ελλαδικού χώρου –στην Αθήνα μάλιστα τον ανακήρυξαν επίτιμο δημότη– αλλά και σε άλλες πόλεις του τότε γνωστού κόσμου. Πήγε πολλές φορές στη Ρώμη, όπου απέκτησε σημαντικούς φίλους, και στην Αλεξάνδρεια, όπου πρέπει να μελέτησε την αιγυπτιακή θρησκεία.

Αν και είχε καλή οικονομική κατάσταση, ζούσε χωρίς πολυτέλεια και με απλότητα. Επίσης, λέγεται ότι για τα τριάντα τελευταία χρόνια της ζωής του ήταν ο ένας από τους δύο ιερείς του μαντείου των Δελφών.

Το έργο του Το έργο του Πλουτάρχου είναι γραμμένο στην αττική διάλεκτο και διαιρείται σε δύο κατηγορίες: στα *Ἠθικά* και στους *Παραλλήλους βίους*. Σύμφωνα με τον λεγόμενο «Κατάλογο του Λαμπρία», στον Πλούταρχο αποδίδονται 227 έργα, στην πραγματικότητα όμως μερικά από αυτά δεν είναι δικά του. Σήμερα σώζονται περίπου 80 πραγματείες που ανήκουν στα *Ἠθικά* και 50 *Βίοι* Ελλήνων και Ρωμαίων διάσημων αντρών.

Τα *Ἠθικά* αναφέρονται στη φιλολογία, στη θρησκεία, στην πολιτική, στην παιδαγωγική, στη φιλοσοφία, στη θρησκεία, στην εκπαίδευση κ.α.

Οι *Παράλληλοι βίοι* περιλαμβάνουν την εξιστόρηση της ζωής διάσημων Ελλήνων και Ρωμαίων. Συνήθως οι βίοι τους παρουσιάζονται σε ζεύγη –ένας

Έλληνας και ένας Ρωμαίος– χωρίς όμως πάντοτε να ταιριάζουν οι προσωπικότητες. Σκοπός του δεν είναι να γράψει ιστορία, αλλά να διδάξει τις ηθικές αρετές. Σκιαγραφώντας το ήθος των προσωπικοτήτων αυτών μέσα από τις πράξεις τους, δείχνει τελικά πως αποτελούν παραδείγματα είτε προς μίμηση είτε προς αποφυγή.

Οι βιογραφίες αυτές διακρίνονται για τη ζωντάνια και την παραστατικότητα τους και είναι γοητευτικές, καθώς έχουν ανεκδοτολογικό περιεχόμενο, δηλαδή παρουσιάζουν διάφορα σημαντικά ή ασήμαντα περιστατικά της ζωής των προσωπικοτήτων που βιογραφούνται.

Μολονότι ο Πλούταρχος δεν ήταν πρωτότυπος συγγραφέας, τα έργα του διαβάστηκαν πολύ και επηρέασαν πολλούς μεταγενέστερους συγγραφείς.

Το κείμενο της Ενότητας

Το απόσπασμα της Ενότητας είναι από τον βίο του Θεμιστοκλή¹ (περ. 524-459 π.Χ.). Ο Πλούταρχος στηρίχτηκε σε προγενέστερους συγγραφείς για να συνθέσει το έργο του. Από αυτούς κάποιοι έδιναν έμφαση στα αρνητικά χαρακτηριστικά του Θεμιστοκλή και κάποιοι στα θετικά. Ο Ηρόδοτος, για παράδειγμα, παρουσιάζει τον Θεμιστοκλή ως άνθρωπο πονηρό, άπληστο, δολοπλόκο, ανήθικο και προδότη. Ωστόσο, δεν αμφισβητεί πως χάρη σε αυτόν η Αθήνα απέκτησε ισχυρό στόλο γύρω στο 483/2 π.Χ., ενώ συνέβαλε αποφασιστικά στην επιτυχή εκκένωση της Αθήνας το 480 π.Χ. κατά την εισβολή των Περσών και, το σημαντικότερο, η στρατηγική που εφάρμοσε είχε ως αποτέλεσμα τη νίκη στη Σαλαμίνα (480 π.Χ.). Αντίθετα με τον Ηρόδοτο, ο Θουκυδίδης έδωσε έμφαση στα θετικά χαρακτηριστικά του Θεμιστοκλή: την εξυπνάδα του, τη διορατικότητά του, την ικανότητά του να παίρνει σωστές αποφάσεις.

Στο απόσπασμα αυτό ο Πλούταρχος παρουσιάζει το **τέχνασμα του Θεμιστοκλή** με το οποίο κατάφερε να πείσει τους Πέρσες να αποκλείσουν τον ελληνικό στόλο στα στενά της Σαλαμίνας, ώστε να αναγκαστούν οι Έλληνες να δώσουν εκεί τη ναυμαχία, στο μέρος δηλαδή που, όπως πίστευε ο Θεμιστοκλής, οι Έλληνες θα είχαν πλεονέκτημα. Ο Σπαρτιάτης ναύαρχος Ευρυβιάδης και άλλοι ναύαρχοι δεν συμφωνούσαν με την άποψη του Θεμιστοκλή πως για τους Έλληνες θα ήταν καλύτερο να ναυμαχήσουν εναντίον των Περσών στα στενά της Σαλαμίνας. Ο Ευρυβιάδης και οι άλλοι Πελοποννήσιοι ήθελαν να αποπλεύσουν με κατεύθυνση τον Ισθμό της Κορίνθου, όπου είχε συγκεντρωθεί και το πεζικό των Πελοποννησίων, ώστε να υπε-

1. Η βιογραφία του παρουσιάζεται παράλληλα με τη βιογραφία του Ρωμαίου Φούριου Κάμिलλου.

ρασπίσουν την Πελοπόννησο. Οι Αθηναίοι, οι Αιγινήτες και οι Μεγαρείς επέμεναν ότι η ναυμαχία έπρεπε να γίνει στη Σαλαμίνα. Την παραμονή της ναυμαχίας, ενώ είχε ληφθεί απόφαση² να μείνει ο στόλος των ελληνικών πόλεων ενωμένος και να ναυμαχήσει στη Σαλαμίνα εναντίον των Περσών, οι Πελοποννήσιοι μόλις αντίκρισαν το μέγεθος του περσικού στόλου, άρχισαν πάλι να σκέφτονται να αναχωρήσουν για τον Ισθμό. Ο Θεμιστοκλής λοιπόν κατέφυγε στο τέχνασμα που παρουσιάζεται στο κείμενο, ώστε οι Έλληνες να εξαναγκαστούν να ναυμαχήσουν στη Σαλαμίνα. Έστειλε δηλαδή τον έμπιστό του δούλο και παιδαγωγό των παιδιών του, τον Σίκινο, να δώσει το μήνυμα στους Πέρσες ότι ο Θεμιστοκλής έπαιρνε το μέρος των Περσών και γι' αυτό ενημέρωνε τους Πέρσες ότι οι Έλληνες ετοιμάζονταν να αναχωρήσουν από τη Σαλαμίνα. Ο Θεμιστοκλής συμβούλευε τους Πέρσες πως ήταν η κατάλληλη ευκαιρία να νικήσουν όλους τους Έλληνες συγκεντρωμένους.

2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἄλλ' ἐπεὶ τῶν πολεμίων ὁ στόλος τῇ Ἀττικῇ κατὰ τὸ Φαληρικὸν προσφερόμενος τοὺς πέριξ ἀπέκρυσεν αἰγιαλοῦς, πάλιν ἐπάπταινον οἱ Πελοποννήσιοι πρὸς τὸν Ἴσθμόν. Ἐνθα δὴ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐβουλεύετο καὶ συνετίθει τὴν περὶ τὸν Σίκινον πραγματείαν. Ἦν δὲ τῷ μὲν γένει Πέρσης ὁ Σίκιννος, αἰχμάλωτος, εὐνόου δὲ τῷ Θεμιστοκλεῖ καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ παιδαγωγός. Τοῦτον ἐκπέμπει πρὸς τὸν Ξέρξην κρύφα, κελεύσας λέγειν ὅτι Θεμιστοκλῆς ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς αἰρούμενος τὰ βασιλέως ἐξαγγέλλει πρῶτος αὐτῷ τοὺς Ἕλληνας ἀποδιδράσκοντας, καὶ διακελεύεται ἐν ᾧ ταράττονται τῶν πεζῶν χωρὶς ὄντες ἐπιθέσθαι καὶ διαφθεῖραι τὴν ναυτικὴν δύναμιν. Ταῦτα δ' ὁ Ξέρξης ὡς ἀπ' εὐνοίας λελεγμένα δεξάμενος, ἤσθη καὶ εὐθὺς ἐξέφερε πρὸς τοὺς ἡγεμόνας τῶν νεῶν διακοσίαις ναυσὶν ἀναχθέντας ἤδη διαζῶσαι τὰς νήσους, ὅπως ἐκφύγοι μηδεὶς τῶν πολεμίων.

Πλούταρχος, *Βίοι Παράλληλοι*,
Θεμιστοκλής 12.2-6 (διασκευή)

-
2. Σύμφωνα με τον Ηρόδοτο, προκειμένου να πείσει ο Θεμιστοκλής τους Πελοποννήσιους να μείνουν στη Σαλαμίνα και να ναυμαχήσουν εκεί, έφτασε μέχρι και να τους απειλήσει ότι, αν οι Σπαρτιάτες έφενγαν για τον Ισθμό, οι Αθηναίοι θα μετανάστευαν στη Σίρι της Κάτω Ιταλίας, όπου θα ίδρυναν νέα πόλη.

3

ΚΕΙΜΕΝΟ – ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΕ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ

ΑΡΧΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἄλλ' ἐπεὶ ὁ στόλος τῶν πολεμίων
προσφερόμενος τῇ Ἀττικῇ κατὰ τὸ Φα-
ληρικὸν
ἀπέκρυσεν τοὺς πέριξ αἰγιαλοὺς,
οἱ Πελοποννήσιοι ἐπάπταινον πάλιν
πρὸς τὸν Ἴσθμόν.

Ἔνθα δὴ
ὁ Θεμιστοκλῆς ἐβουλεύετο
καὶ συνεντίθει τὴν περὶ τὸν Σίκινον
πραγματείαν.

Ἦν δὲ Πέρσης τῷ μὲν γένει ὁ Σίκιννος,

αἰχμάλωτος,
εὖνους δὲ τῷ Θεμιστοκλεῖ
καὶ παιδαγωγὸς τῶν τέκνων αὐτοῦ.
Τούτον ἐκπέμπει κρυφά πρὸς τὸν
Ξέρξην,
κελεύσας λέγειν
ὅτι Θεμιστοκλῆς ὁ τῶν Ἀθηναίων στρα-
τηγὸς
αἰρούμενος τὰ βασιλέως
ἐξαγγέλλει πρῶτος αὐτῷ

τοὺς Ἕλληνας ἀποδιδράσκοντας,

καὶ διακελεύεται
ἐπιθέσθαι
καὶ διαφθεῖραι τὴν ναυτικὴν δύναμιν

ἐν ᾧ ταράττονται
τῶν πεζῶν χωρὶς ὄντες.
Ὁ Ξέρξης δ(ἐ) δεξάμενος ταῦτα
ὡς λελεγμένα ἀπ' εὐνοίας,

ἦσθη
καὶ εὐθὺς ἐξέφερε πρὸς τοὺς ἡγεμόνας
τῶν νεῶν

ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΤΗ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Αλλά, ὅταν ο στόλος των εχθρών,
πλησιάζοντας στην Αττική από την
πλευρά του Φαλήρου,
έκρυσε από τα μάτια τις γύρω παραλίες,
οι Πελοποννήσιοι φοβισμένοι σκέπτο-
νταν να αποπλεύσουν πίσω για τον
Ισθμό της Κορίνθου.

Ενώ λοιπόν έτσι είχε η κατάσταση,
ο Θεμιστοκλής σχεδίαζε
και κατάστρωνε το σχέδιό του που είχε
σχέση με τον Σίκινο.

Ήταν Πέρσης στην καταγωγή ο
Σίκιννος,

αιχμάλωτός του,
φιλικός προς τον Θεμιστοκλή
και παιδαγωγός των παιδιών του.
Αυτόν στέλνει κρυφά στον Ξέρξη,

αφού τον διέταξε να του πει
πως ο Θεμιστοκλής, ο στρατηγός των
Αθηναίων,
παίρνοντας το μέρος του βασιλιά,
στέλνει πρώτος σε αυτόν ως πληροφορο-
ρία (στον εχθρό)
ὅτι οι Ἕλληνες προσπαθοῦν να ξεφύ-
γουν

και τον συμβουλεύει
να τους επιτεθεί
και να εξοντώσει τη ναυτική δύναμή
τους,

ενώ βρίσκονται σε σύγχυση
χωρίς το πεζικό.
Ο Ξέρξης, επειδή δέχθηκε αυτά,
πιστεύοντας ότι έχουν λεχθεί με φιλική
διάθεση,

ένωωσε ικανοποίηση
και αμέσως έδωσε διαταγή στους κυ-
βερνήτες των πλοίων,

ἀναχθέντας διακοσίαις ναυσὶν
διαζῶσαι ἤδη τὰς νήσους,
ὅπως ἐκφύγοι μηδεὶς τῶν πολεμίων.

να αποπλεύσουν με διακόσια πλοία
και να περικυκλώσουν αμέσως τα νησιά,
για να μην ξεφύγει κανείς από τους εχ-
θρούς.

4

ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΣΤΗ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Αλλά καθώς ο στόλος των εχθρών, πλησιάζοντας στην Αττική από την πλευρά του Φαλήρου, έκρυψε από τα μάτια τις γύρω παραλίες, οι Πελοποννήσιοι φοβισμένοι άρχισαν να σκέπτονται να αποπλεύσουν πίσω για τον Ισθμό της Κορίνθου. Ενώ λοιπόν έτσι είχε η κατάσταση, ο Θεμιστοκλής άρχισε να σχεδιάζει και να καταστρώνει το σχέδιό του που είχε σχέση με τον Σίκιννο. Ήταν Πέρσης στην καταγωγή ο Σίκιννος, αιχμάλωτός του, συμπαθούσε τον Θεμιστοκλή και ήταν παιδαγωγός των παιδιών του. Αυτόν στέλνει κρυφά στον Ξέρξη, διατάζοντάς τον να του πει ότι ο Θεμιστοκλής, ο στρατηγός των Αθηναίων, πήρε το μέρος του βασιλιά και πρώτος αυτός στέλνει την πληροφορία σε αυτόν, που είναι εχθρός του, ότι οι Έλληνες προσπαθούν να ξεφύγουν και ότι τον συμβουλεύει να τους επιτεθεί και να εξοντώσει τη ναυτική δύναμή τους, ενόσω βρίσκονται σε σύγχυση, καθώς είναι χωρίς το πεζικό τους. Ο Ξέρξης, πιστεύοντας ότι αυτά έχουν λεχθεί με φιλική διάθεση, τα αποδέχθηκε και ένωσε ικανοποίηση. Και αμέσως έδωσε διαταγή στους κυβερνήτες των πλοίων να αποπλεύσουν με διακόσια πλοία και να περικυκλώσουν αμέσως τα νησιά, για να μην ξεφύγει κανείς από τους εχθρούς.

5

ΝΟΗΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Το κείμενο αναφέρεται στο τέχνασμα με το οποίο ο Θεμιστοκλής πέτυχε να ναυμαχήσει ο ελληνικός στόλος εναντίον του περσικού στόλου στα στενά της Σαλαμίνας. Όταν ο περσικός στόλος κατέπλευσε στον όρμο του Φαλήρου, οι Πελοποννήσιοι θέλησαν να αποπλεύσουν για τον Ισθμό της Κορίνθου, επειδή φοβήθηκαν το μέγεθος του αντίπαλου στόλου. Τότε ο Θεμιστοκλής έστειλε κρυφά έναν έμπιστο δούλο του, τον Σίκιννο, να μεταφέρει στον Ξέρξη την πληροφορία ότι οι Έλληνες ετοιμάζονταν να αποπλεύσουν για τον Ισθμό και να τον διαβεβαιώσει ότι ο Θεμιστοκλής ήταν με το μέρος των Περσών. Επιπλέον, ο Θεμιστοκλής συμβούλευε τον Ξέρξη να επιτεθεί στον ελληνικό στόλο, καθώς θα είχε την ευκαιρία να τον συντρίψει λόγω της ταρα-

χής που επικρατούσε σε αυτόν, μια και θα ήταν αναγκασμένος να ναυμαχήσει χωρίς να έχει την υποστήριξη του πεζικού. Ο Ξέρξης πείστηκε ότι ο Θεμιστοκλής είχε πάει με το μέρος του και δέχτηκε τις συμβουλές του. Κάλεσε τους κυβερνήτες των πλοίων και έδωσε τη διαταγή να αποπλεύσουν αμέσως διακόσια πλοία και να περικυκλώσουν τον ελληνικό στόλο, αποκλείοντας κάθε οδό διαφυγής, ώστε να τον καταστρέψουν πλήρως.

6

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Όταν ο περσικός στόλος κατέπλευσε στον όρμο του Φαλήρου, οι Έλληνες καταλήφθηκαν από φόβο λόγω του μεγέθους της περσικής δύναμης. Οι Πελοποννήσιοι ήθελαν να αποπλεύσουν για τον Ισθμό της Κορίνθου. Ο Θεμιστοκλής τότε με ένα τέχνασμα πέτυχε να γίνει η ναυμαχία στη Σαλαμίνα. Διαμήνυσε στον Ξέρξη πως τασσόταν με το μέρος του. Τον ενημέρωσε για τα σχέδια των Ελλήνων να αποπλεύσουν για τον Ισθμό, καθώς στη Σαλαμίνα δεν είχαν την υποστήριξη του πεζικού. Ο Ξέρξης πείστηκε για την ειλικρίνεια των προθέσεων του Θεμιστοκλή και έδωσε εντολή να κινηθούν άμεσα διακόσια πλοία, για να περικυκλώσουν τους Έλληνες και να εμποδίσουν την έξοδό τους από τα στενά της Σαλαμίνας.

7

ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

■ **Μετάφραση του παρατατικού**

Ο παρατατικός στα αρχαία ελληνικά χρησιμοποιείται όταν ο ομιλητής παρουσιάζει μια πράξη του παρελθόντος στην εξέλιξή της, χωρίς να παίζει ρόλο αν το χρονικό διάστημα που διαρκεί η πράξη αυτή είναι μικρό ή μεγάλο. Στα νέα ελληνικά λοιπόν μπορεί να μεταφραστεί με παρατατικό αλλά και με αόριστο ή με τις περιφράσεις *άρχιζα/άρχισα να...*, *προσπαθούσα/προσπάθησα να...* κ.ά.:

- *πάλιν ἐπάππαινον οἱ Πελοποννήσιοι* = οι Πελοποννήσιοι άρχισαν να σκέπτονται να αποπλεύσουν
- *ὁ Θεμιστοκλῆς ἐβουλευέτο καὶ συντείθει τὴν περὶ τὸν Σίκιννον πραγματείαν* = ο Θεμιστοκλής σχεδίαζε και κατάστρωνε (ή: άρχισε να σχεδιάζει και να καταστρώνει) το σχέδιο που σχετίζεται με τον Σίκιννο
- *Ἦν δὲ τῷ μὲν γένει Πέρσης ὁ Σίκιννος* = Ἦταν Πέρσης στην καταγωγή ο Σίκιννος

- *εὐθύς ἐξέφερε*: αμέσως έδωσε διαταγή (εδώ χρησιμοποιούμε αόριστο γιατί, εάν μεταφράζαμε με παρατατικό, θα φαινόταν πως συνεχώς έδινε διαταγή).

■ **Μετάφραση αιτιολογικής μετοχής με *ὡς***

- *ὡς ἀπ' εὐνοίας λελεγμένα* = πιστεύοντας ότι έχουν λεχθεί με φιλική διάθεση.

Στη μετάφραση της αιτιολογικής μετοχής *λελεγμένα* προσθέσαμε τη φράση *πιστεύοντας ότι...* (ή: *γιατί έχουν την ιδέα/άποψη/γνώμη ότι...*), γιατί η μετοχή συνοδεύεται από το *ὡς*. Όταν το *ὡς* συνοδεύει μια αιτιολογική μετοχή, τότε το αίτιο παρουσιάζεται ως άποψη ενός ή περισσότερων προσώπων του κειμένου, την οποία όμως ο συγγραφέας είτε την απορρίπτει ως ανακριβή είτε την αντιμετωπίζει με επιφυλακτικότητα.

■ **Αλλαγή της σειράς των λέξεων**

Όπως είπαμε και στην Ενότητα 1, όταν μεταφράζουμε από τα αρχαία ελληνικά στα νέα ελληνικά, συχνά είμαστε αναγκασμένοι να αλλάζουμε τη σειρά των λέξεων.

- *τοὺς πέριξ ἀπέκρουσεν αἰγιαλοὺς* = έκρουσε από τα μάτια τις γύρω παραλίες
- *ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγός* = ο στρατηγός των Αθηναίων
- *τῶν πολέμιων ὁ στόλος* = ο στόλος των εχθρών

■ **Προσθήκη προσωπικών και κητικῶν αντωνυμιῶν στη μετάφραση**

- *αἰχμάλωτος* = αιχμάλωτός του
- *κελεύσας λέγειν* = διατάζοντάς τον να του πει
- *διακελεύεται* = τον συμβουλεύει
- *τῶν πεζῶν χωρὶς ὄντες* = καθώς είναι χωρὶς το πεζικό τους

■ **Μετάφραση των μετοχῶν του κειμένου**

Όπως είδαμε και στην Ενότητα 1, ο τρόπος που μεταφράζουμε τις μετοχές εξαρτάται από το είδος τους:

α. Οι κατηγορηματικές μετοχές συνήθως μεταφράζονται όπως και τα απαρέμφατα, δηλαδή με το *να* ή το *ότι*. (Για περισσότερα σχετικά με τη μετάφραση κατηγορηματικῶν μετοχῶν βλ. Ενότητα 12, ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ, σελ. 509.)

- *τοὺς Ἕλληνας ἀποδιδράσκοντας* = ότι οι Έλληνες προσπαθούν να ξεφύγουν (εδώ δεν ταιριάζει να μεταφράσουμε με το *να*).

β. Οι επιρρηματικές μετοχές μεταφράζονται συνήθως με αντίστοιχη δευτερεύουσα επιρρηματική πρόταση ή με μετοχή. Συχνά όμως είναι προτιμότερο να αποδώσουμε στα ν.ε. μια μετοχή με κύρια πρόταση και να χρησιμοποιήσουμε παρατακτική σύνδεση: π.χ. *Ἐλθόντες ἀπήτουν τοὺς*

αίχμαλώτους = Αφού ήρθαν, ζητούσαν/απαιτούσαν να πάρουν τους αιχμαλώτους = Έρθαν και ζητούσαν να πάρουν τους αιχμαλώτους.

- *προσφερόμενος* = πλησιάζοντας (μεταφράζουμε με τροπική μετοχή)
- *κελεύσας* = διατάζοντάς τον (μεταφράζουμε με χρονική μετοχή· εδώ είναι πιο ταιριαστή η μετάφραση με μετοχή παρά με χρονική πρόταση)
- *αίρουμένους τὰ βασιλέως* = παίρνοντας το μέρος του Πέρση βασιλιά (μεταφράζουμε με αιτιολογική μετοχή· επίσης, μπορούμε να μεταφράσουμε με παρατακτική σύνδεση: πήρε το μέρος του Πέρση βασιλιά και...)
- *τῶν πεζῶν χωρὶς ὄντες* = καθώς είναι χωρίς το πεζικό τους (μεταφράζουμε με αιτιολογική πρόταση)
- *δεξάμενος* = επειδή δέχθηκε αυτά (μεταφράζουμε με αιτιολογική πρόταση· επίσης, μπορούμε να μεταφράσουμε με παρατακτική σύνδεση: τα αποδέχθηκε και...)
- *ὡς ἀπ' εὐνοίας λελεγμένα* = πιστεύοντας ότι έχουν λεχθεί με φιλική διάθεση (βλ. πιο πάνω)
- *διακοσίαις ναυσὶν ἀναχθέντας* = αφού αποπλεύσουν με διακόσια πλοία (μεταφράζουμε με αιτιολογική πρόταση· επίσης, μπορούμε να μεταφράσουμε με παρατακτική σύνδεση: να αποπλεύσουν με διακόσια πλοία και...)

- **ἤδη:** Το *ἤδη* είναι χρονικό επίρρημα που αναφέρεται συνήθως στο παρελθόν και μεταφράζεται: *πλέον, πα, ἤδη*. Έχει δηλαδή σημασία παρόμοια με αυτή που έχει στα ν.ε. Μερικές φορές όμως αναφέρεται σε κάτι που πρέπει να γίνει στο μέλλον αλλά άμεσα, οπότε μεταφράζεται: *ευθύς αμέσως* κτλ. Αυτή τη σημασία έχει και στο απόσπασμα της Ενότητας.

8

ΓΛΩΣΣΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

- ⇒ **ἀλλ' (ἀ):** σύνδ. αντιθετικός (= αλλά).
- ⇒ **ἐπεί:** σύνδ. χρονικός (= όταν).
- ⇒ **τῶν πολεμίων:** ουσ. β' κλ., αρσ. γένους, γεν. πληθ., *ὁ πολέμιος, τοῦ πολεμίου* (= ο εχθρός). Το ουσ. προέρχεται από το επίθετο *ὁ πολέμιος, ἡ πολέμιος* και *ἡ πολεμία, τὸ πολέμιον* (= ο εχθρικός).
 - ◆ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: πόλεμος, πολεμῶ, πολεμικός, πολεμιστής.
- ⇒ **ὁ στόλος:** ουσ. β' κλ., αρσ. γένους, ονομ. εν., *ὁ στόλος, τοῦ στόλου* (= ο στόλος, η ναυτική δύναμη).
- ⇒ **τῇ Ἀττικῇ:** ουσ. α' κλ., θηλ. γένους, δοτ. εν., *ἡ Ἀττικῇ, τῆς Ἀττικῆς*.

- ⇒ **κάτά:** πρόθ. κύρια (= σε). Συντάσσεται με γενική και αιτιατική. Η βασική της σημασία είναι «κάτω», «προς τα κάτω»:
 + γεν.: δηλώνει την κίνηση από πάνω προς τα κάτω ή γενικά την κατεύθυνση προς κάποιο σημείο· μεταφορικά δηλώνει αναφορά κ.ά.
 + αιτ.: δηλώνει κίνηση προς τα κάτω ή τοπική έκταση· μεταφορικά δηλώνει αναφορά, μερισμό κ.ά.
- ⇒ **τὸ Φαληρικόν:** ουσ. β' κλ., ουδ. γένους, αιτιατ. εν., τὸ Φαληρικόν, τοῦ Φαληρικουῦ (= η περιοχή του Φαλήρου). Προέρχεται από το επίθετο ὁ Φαληρικός, ἡ Φαληρική, τὸ Φαληρικόν.
- ⇒ **προσφερόμενος:** μτχ. ενεστ. μ.φ., αρσ. γένους, ονομ. εν., του ρήμ. προσφέρωμαι (= πλησιάζω). ♦ ΣΥΝΤ.: + δοτ.
 ♦ **Ε.Φ.:** προσφέρω, ΠΡΤ. προσέφερον, ΜΕΛΛ. προσοίσω, ΑΟΡ. προσήνεγα, προσήνεγκον, ΠΡΚ. προσενήνοχα, ΥΠΡΣ. προσενηνόχειν.
 ♦ **Μ.Φ.:** προσφέρομαι, ΠΡΤ. προσεφερόμην, ΜΕΛΛ. προσοίσομαι, ΑΟΡ. προσηνεγάμην, ΠΡΚ. προσενήνεγαμ, ΥΠΡΣ. προσενηνέγγμην.
- ⇒ **πέριξ:** επίρρ. τοπικό (= γύρω από, ολόγυρα).
- ⇒ **ἀπέκρουσεν:** οριστ. αορ. ε.φ., γ' εν., του ρήμ. ἀποκρύπτω (= κρούω κάτι από κάποιον, καλύπτω, αποκρύπτω).
 ♦ **Ε.Φ.:** ΕΝΣ. ἀποκρύπτω, ΠΡΤ. ἀπέκρουπτον, ΜΕΛΛ. ἀποκρύψω, ΑΟΡ. ἀπέκρουσα, ΠΡΚ. [ἀποκέκρουφα], ΥΠΡΣ. [ἀπεκεκρούφειν].
 ♦ **Μ.Φ.:** ΕΝΣ. ἀποκρύπτομαι, ΠΡΤ. ἀπεκρουπτόμην, ΜΕΛΛ. ἀποκρύψομαι, ΑΟΡ. ἀπεκρυσάμην, ΠΡΚ. ἀποκέκρουμμαι, ΥΠΡΣ. ἀποκεκρουμμένος ἦν.
- ⇒ **τοὺς αἰγιαλοὺς:** ουσ. β' κλ., αρσ. γένους, αιτιατ. πληθ., ὁ αἰγιαλός, τοῦ αἰγιαλοῦ (= παραλία, ακτή, γιαλός).
 ♦ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: αἰγιαλίτιδα (ζώνη), περιγιαλί, γιαλός.
- ⇒ **πάλιν:** (εδώ) επίρρ. χρονικό (= πάλι, ξανά).
- ⇒ **ἐπάπταινον:** οριστ. παρατ. ε.φ., γ' πληθ., του ρήμ. παπταίνω (= βλέπω με προσοχή, βλέπω γύρω με φόβο, σκέπτομαι φοβισμένος). ♦ **ἐπάπταινον πρὸς τὸν Ἴσθμόν** = φοβισμένοι σκέφτονταν να αποπλεύσουν για τον Ισθμό της Κορίνθου.
- ⇒ **οἱ Πελοποννήσιοι:** ουσ. β' κλ., αρσ. γένους, ονομ. πληθ., οἱ Πελοποννήσιοι, τῶν Πελοποννησίων (= οι κάτοικοι της Πελοποννήσου).
- ⇒ **πρός:** πρόθεση κύρια. Συντάσσεται και με τις τρεις πλάγιες πτώσεις:
 + γεν.: δηλώνει το μέρος από το οποίο έρχεται ή προέρχεται κάτι·
 + δοτ.: δηλώνει εγγύτητα (πλησίον)·
 + αιτ.: δηλώνει κίνηση προς κάποιον τόπο ή κατεύθυνση (= προς, σε).

- ⇒ **τὸν Ἴσθμόν:** ουσ. β΄ κλ., αρσ. γένους, αιτιατ. εν., ὁ Ἴσθμός, τοῦ Ἴσθμοῦ (= ο Ἴσθμός της Κορίνθου).
- ⇒ **ἐνθα:** ἐπίρρ. δεικτικό με σημασία τοπική (= εκεί, σε αυτό σημείο) ή χρονική (= τότε) ή αναφορικό με σημασία τοπική (= όπου) ή χρονική (= τότε που). Εδώ η σημασία του ἐνθα είναι μεταφορική (= μέσα σε αυτή την κατάσταση, ενώ έτσι είχε η κατάσταση).
- ⇒ **δή:** σύνδ. συμπερασματικός (= λοιπόν). Συνδέει νοηματικά με τα προηγούμενα και δεν εισάγει δευτερεύουσες προτάσεις.
- ⇒ **ὁ Θεμιστοκλῆς:** ουσ. γ΄ κλ., αρσ. γένους, ονομ. εν., ὁ Θεμιστοκλῆς, τοῦ Θεμιστοκλέους. Για την κλίση του βλ. ΠΙΝΑΚΑ 1, σελ. 68.
- ⇒ **ἐβουλεύετο:** οριστ. παρατ. μ.φ., γ΄ εν., του ρήμ. βουλεύομαι (= σκέπτομαι κάτι, σχεδιάζω, αποφασίζω). Το ενεργ. βουλεύω (= κρίνω, σκέπτομαι).
 ◆ ΣΥΝΤ.: + αιτ. (= αποφασίζω κάτι)
 ◆ **Ε.Φ.:** ΕΝΣ. βουλεύω, ΠΡΤ. ἐβούλευον, ΜΕΛΛ. βουλεύσω, ΑΟΡ. ἐβούλευσα, ΠΡΚ. βεβούλευκα, ΥΠΡΣ. ἐβεβουλεύειν.
Μ.Φ.: ΕΝΣ. βουλεύομαι, ΠΡΤ. ἐβουλευόμην, ΜΕΛΛ. βουλεύσομαι, ΑΟΡ. ἐβουλευσάμην, ΠΡΚ. βεβούλευμαι.
 ◆ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: βούλευμα, βουλευτής, βουλευτήριο, βουλή.
- ⇒ **συνετίθει:** οριστ. παρατ. ε.φ., γ΄ εν., του ρήμ. συντίθημι (= σχεδιάζω, συνθέτω, καταστρώνω). ◆ ΣΥΝΤ.: + αιτ.
 ◆ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: συνθέτω, συνθέτης, σύνθεση, σύνθετος, συνθήκη.
- ⇒ **τὴν πραγματείαν:** ουσ. α΄ κλ., θηλ. γένους, αιτιατ. εν., ἡ πραγματεία, τῆς πραγματείας (= μελέτη· θέμα, σχέδιο). Για την κλίση του βλ. ΠΙΝΑΚΑ 1, σελ. 67.
 ◆ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: πραγματεύομαι, διαπραγματεύομαι, διαπραγματευτής.
- ⇒ **περί:** πρόθεση κύρια. Συντάσσεται και με τις τρεις πλάγιες πτώσεις:
 + γεν.: σημαίνει «γύρω από», κυριολεκτικά ή μεταφορικά (αναφορά κ.ά).
 + δοτ.: σημαίνει περίπου ό,τι η περι + γεν., αλλά δεν είναι τόσο συχνή.
 + αιτ.: δηλώνει κίνηση γύρω από κάτι κυριολεκτικά ή μεταφορικά.
- ⇒ **τὸν Σίκιννον:** ουσ. β΄ κλ., αρσ. γένους, αιτιατ. εν., ὁ Σίκιννος, τοῦ Σικίννου.
- ⇒ **ἦν:** οριστ. παρατ., γ΄ εν., του ρήμ. εἶμι (= είμαι).
 ◆ ΕΝΣ. εἶμι, ΠΡΤ. ἦ(ν), ΜΕΛΛ. ἔσομαι, ΑΟΡ. ἐγενόμην, ΠΡΚ. γέγονα, ΥΠΡΣ. ἐγεγόνειν.
- ⇒ **δέ:** σύνδ. αντιθετικός (= αλλά, και).
- ⇒ **τῷ γένει:** ουσ. γ΄ κλ., ουδ. γένους, δοτ. εν., τὸ γένος, τοῦ γένους (= καταγωγή, γενιά).

- ⇒ **μέν:** σύνδ. αντιθετικός (= όμως, από τη μια πλευρά, βέβαια). Βλ. και ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ, σελ. 14.
- ⇒ **Πέρσης:** ουσ. *α' κλ.*, αρσ. γένους, ονομ. εν., *ὁ Πέρσης, τοῦ Πέρσου* (= αυτός που κατάγεται από την Περσία, ο Πέρσης). Για την κλίση του βλ. ΠΙΝΑΚΑ 1, σελ. 67.
- ⇒ **αἰχμάλωτος:** ουσ. *β' κλ.*, αρσ. γένους, ονομ. εν., *ὁ αἰχμάλωτος, τοῦ αἰχμάλωτον* (= αυτός που πιάστηκε από τους εχθρούς στον πόλεμο, ο αιχμάλωτος). Το ουσ. προέρχεται από το επίθετο *ὁ/ἡ αἰχμάλωτος, τὸ αἰχμάλωτον*.
- ⇒ **εὔνους:** επίθ. σνηρημένο *β' κλ.*, αρσ. γένους, ονομ. εν., *ὁ/ἡ, εὔνους, τὸ εὔνονν* (= ευμενής, ευνοϊκός, φιλικός). ♦ **εὔνους τῷ Θεμιστοκλεί** = φιλικός προς τον Θεμιστοκλή, συμπαθούσε τον Θεμιστοκλή.
♦ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: *εὐνοια, ευνοϊκός*.
- ⇒ **τῷ Θεμιστοκλεί:** ουσ. *γ' κλ.*, αρσ. γένους, δοτ. εν., *ὁ Θεμιστοκλής*.
- ⇒ **καί:** σύνδ. συμπλεκτικός (= και).
- ⇒ **τῶν τέκνων:** ουσ. *β' κλ.*, ουδ. γένους, γεν. πληθ., *τὸ τέκνον, τοῦ τέκνον* (= το παιδί). Για την κλίση του βλ. ΠΙΝΑΚΑ 1, σελ. 68.
- ⇒ **αὐτοῦ:** αντων. οριστική ή επαναληπτική, αρσ. γένους, γεν. εν., *αὐτός, αὐτή, αὐτό*. Εδώ, *αὐτοῦ* = *τοῦ Θεμιστοκλέους* (επαναληπτική).
- ⇒ **παιδαγωγός:** ουσ. *β' κλ.*, αρσ. γένους, ονομ. εν., *ὁ παιδαγωγός, τοῦ παιδαγωγού* (= αυτός που επιτηρεῖ τα παιδιά και είναι υπεύθυνος για την ανατροφή τους, ο παιδαγωγός).
- ⇒ **τούτον:** αντων. δεικτική, αρσ. γένους, αιτιατ. εν., *οὗτος, αὕτη, τούτο* (= αυτός, αυτή, αυτό). Για την κλίση της βλ. ΠΙΝΑΚΑ 3, σελ. 25.
- ⇒ **ἐκπέμπει:** οριστ. ενεστ. ε.φ., *γ' εν.*, του ρήμ. *ἐκπέμπω* (= στέλνω).
♦ **Ε.Φ.:** ΕΝΣ. *πέμπω*, ΠΡΤ. *ἔπεμπον*, ΜΕΛΛ. *πέμψω*, ΑΟΡ. *ἔπεμψα*, ΠΡΚ. *πέπομφα*, ΥΠΡΣ. *ἐπεπόμφειν*.
Μ.Φ.: ΕΝΣ. *πέμπομαι*, ΠΡΤ. *ἔπεπόμην*, ΜΕΛΛ. *πέμψομαι*, ΑΟΡ. *ἔπεμψάμην*, ΠΡΚ. *πέπεμμαι*, ΥΠΡΣ. *ἐπεπέμην*.
♦ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: πομπή, εκπομπή, αποπομπή, παραπομπή, νηοπομπή, αποδιοπομπαίος (τράγος).
- ⇒ **τὸν Ξέρξην:** ουσ. *α' κλ.*, αρσ. γένους, αιτιατ. εν., *ὁ Ξέρξης, τοῦ Ξέρξου*.
- ⇒ **κρυφα:** επίρρ. τροπικό (= κρυφά, μυστικά).
- ⇒ **κελεύσας:** μτχ. αορ. ε.φ., αρσ. γένους, ονομ. εν., του ρήμ. *κελεύω* (= διατάζω, συμβουλεύω, προτρέπω). Για την κλίση της βλ. ΠΙΝΑΚΑ 4, σελ. 70.
♦ **Ε.Φ.:** ΕΝΣ. *κελεύω*, ΠΡΤ. *ἐκέλευον*, ΜΕΛΛ. *κελεύσω*, ΑΟΡ. *ἐκέλευσα*, ΠΡΚ. *κεκέλευκα*, ΥΠΡΣ. *[ἐκεκελεύκειν]*.

- Μ.Φ.:** ΕΝΣ. *κελεύομαι*, ΠΡΤ. *έκελευόμην*, ΜΕΛΛ. *κελεύσομαι*, ΑΟΡ. *έκελευσάμην*, ΠΡΚ. *κεκέλευσαι*.
- ◆ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: κέλευσμα, κελουστής, κελουστικός.
- ⇒ **λέγειν:** απαρέμφ. ενεστ. ε.φ., του ρήμ. *λέγω* (= λέω, αναφέρω).
- ◆ **Ε.Φ.:** ΕΝΣ. *λέγω*, ΠΡΤ. *έλεγον*, ΜΕΛΛ. *λέξω*, *έρω*, ΑΟΡ. *έλεξα*, *είπα*, *είπον*, ΠΡΚ. *είρηκα*, ΥΠΡΣ. *είρήκειν*.
- ◆ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: λέξι, λόγος, λεκτικός, διάλογος, αντίλογος.
- ⇒ **ότι:** σύνδ. ειδικός (= ότι, πως).
- ⇒ **ό στρατηγός:** ουσ. β΄ κλ., αρσ. γένους, ονομ. εν., *ό στρατηγός, του στρατηγοῦ* (= ο στρατηγός, αρχηγός στρατεύματος).
- ⇒ **τῶν Ἀθηναίων:** ουσ. β΄ κλ., αρσ. γένους, γεν. πληθ., *ό Ἀθηναίος, του Ἀθηναίου* (= που κατάγεται από την Αθήνα, που έχει σχέση με την Αθήνα).
- ⇒ **αἰρούμενος:** μτχ. ενεστ. μ.φ., αρσ. γένους, ονομ. εν., του συνηρ. ρήμ. *αἰρέομαι*, *αἰροῦμαι* (= προτιμῶ, παίρνω το μέρος). ◆ Το ενεργ. *αἰρέω*, *αἰρῶ* = αρπάζω, κερδίζω, συλλαμβάνω (κάτι ἐμπυχο), κυριεύω (κάτι ἀψυχο). Ως παθητικό του *αἰρέω*, *αἰρῶ* συνήθως χρησιμοποιείται το *ἀλίσκομαι* (= συλλαμβάνομαι, κυριεύομαι). Το *αἰρέομαι*, *αἰροῦμαι* ως παθητικό = ἐκλέγομαι, ἐπιλέγομαι.
- ◆ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: αἴρεση, ἀναίρεση, προαίρεση, αἰρετός, αἰρετικός, προαιρετικός, ἀρχαιρεσίες, ἀφαίρεση.
- ⇒ **βασιλέως:** ουσ. γ΄ κλ., αρσ. γένους, γεν. εν., *ό βασιλεύς, του βασιλέως* (= ο βασιλιάς). Για την κλίση του βλ. ΠΙΝΑΚΑ 1, σελ. 68.
- ⇒ **ἐξαγγέλλει:** οριστ. ενεστ. ε.φ., γ΄ εν., του ρήμ. *ἐξαγγέλλω* (= διακηρύσσω, προδίδω μυστικό, στέλνω πληροφορία).
- ◆ **Ε.Φ.:** ΕΝΣ. *ἐξαγγέλλω*, ΠΡΤ. *ἐξήγγελλον*, ΜΕΛΛ. *ἐξαγγελῶ*, ΑΟΡ. *ἐξήγγειλα*, ΠΡΚ. *ἐξήγγελκα*, ΥΠΡΣ. *ἐξηγγέλκειν*.
- Μ.Φ.:** ΕΝΣ. *ἐξαγγέλλομαι*, ΠΡΤ. *ἐξηγγελλόμην*, ΜΕΛΛ. *ἐξαγγεληθήσομαι*, ΑΟΡ. *ἐξηγγειλάμην*, ΠΡΚ. *ἐξήγγελμαι*, ΥΠΡΣ. *ἐξηγγέλμην*.
- ◆ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: ἐξάγγελος, ἐξαγγελία.
- ⇒ **πρώτος:** ἐπίθ. ἀριθμητικό τακτικό, β΄ κλ., αρσ. γένους, ονομ. εν., *ό πρώτος, ή πρώτη, τῶ πρώτον* (= πρώτος στη σειρά, πρώτος).
- ⇒ **αὐτῷ:** ἀντων. οριστική ή επαναληπτική, αρσ. γένους, δοτ. εν., *αὐτός, αὐτή, αὐτό* (= αὐτός). Εδώ, *αὐτῷ* = *τῷ βασιλεῖ* (επαναληπτική).
- ⇒ **τούς Ἕλληνας:** ουσ. γ΄ κλ., αρσ. γένους, αιτιατ. πληθ., *ό Ἕλληνα, του Ἕλληνα*. Για την κλίση του βλ. ΠΙΝΑΚΑ 1, σελ. 68.

- ⇒ **ἀποδιδράσκοντας:** μτχ. ενεστ. ε.φ., αρσ. γένους, αιτιατ. πληθ., του ρήμ. *ἀποδιδράσκω* (= διαφεύγω, δραπετεύω, προσπαθώ να ξεφύγω).
- ⇒ **διακελεύεται:** οριστ. ενεστ. μ.φ., γ' εν., του αποθ. ρήμ. *διακελεύομαι* (= παρακινώ, συμβουλεύω· δίνω διαταγές, διευθύνω). ♦ ΣΥΝΤ.: + αιτ. προσώπου (αντικ. άμεσο) + αιτ. πράγματος ή τελ. απαρέμφ. (αντικ. έμμεσο).
- ⇒ **ὧ:** αντων. αναφορική, αρσ. γένους, δοτ. εν., *ὅς, ἧ, ὃ* (= ο οποίος, η οποία, το οποίο). Για την κλίση της βλ. ΠΙΝΑΚΑ 3, σελ. 69. ♦ Η εμπρόθετη αναφορική έκφραση *ἐν ᾧ*, που δηλώνει το χρονικό διάστημα μέσα στο οποίο γίνεται κάτι, εισάγει δευτερεύουσα χρονική πρόταση του σύγχρονου.
- ⇒ **ταράττονται:** οριστ. ενεστ. μ.φ., γ' πληθ., του ρήμ. *ταράττομαι* (= ταράζομαι, βρίσκομαι σε σύγχυση).
 - ♦ **Ε.Φ.:** ΕΝΣ. *ταράττω*, ΠΡΤ. *ετάραττον*, ΜΕΛΛ. *ταράξω*, ΑΟΡ. *ετάραξα*, ΠΡΚ. [*τετάραχα*], ΥΠΡΣ. [*έτεταράχειν*].
 - Μ.Φ.:** ΕΝΣ. *ταράττομαι*, ΠΡΤ. *έταραττόμην*, ΜΕΛΛ. *ταράξομαι*, ΑΟΡ. *έταράχθην*, ΠΡΚ. *τετάραγαμαι*, ΥΠΡΣ. *έτεταράγμην*.
- ⇒ **τῶν πεζῶν:** επίθ. β' κλ., αρσ. γένους, γεν. πληθ., *ὁ πεζός, ἡ πεζή, τὸ πεζόν* (= ο πεζός· ο πεζός μαχητής, ο πεζικάριος· ο πεζικός στρατός).
- ⇒ **χωρίς:** πρόθ. καταχρηστική. Συντάσσεται με γενική και έχει τη σημασία «χωριστά από κάποιον ή κάτι», «χωρίς κάποιον ή κάτι».
- ⇒ **ὄντες:** μτχ. ενεστ., αρσ. γένους, ονομ. πληθ., του ρήμ. *εἶμι* (= είμαι).
- ⇒ **ἐπιθέσθαι:** απαρέμφ. αορ. β' μ.φ., του ρήμ. *ἐπιτίθεμαι* (= επιτίθεμαι).
 - ♦ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: επίθεση, επίθετο, επιθετικός.
- ⇒ **διαφθείραι:** απαρέμφ. αορ. ε.φ., του ρήμ. *διαφθείρω* (= καταστρέφω, διαφθείρω, εξοντώνω). ♦ ΣΥΝΤ.: + αιτ.
 - ♦ **Ε.Φ.:** *διαφθείρω*, ΠΡΤ. *διέφθειρον*, ΜΕΛΛ. *διαφθερώ*, ΑΟΡ. *διέφθειρα*, ΠΡΚ. *διέφθαρχα*, ΥΠΡΣ. *διεφθάρκειν*.
 - Μ.Φ.:** *διαφθείρομαι*, ΠΡΤ. *διεφθειρόμην*, ΜΕΛΛ. *διαφθεροῦμαι*, ΠΡΚ. *διέφθαρχομαι*, ΥΠΡΣ. *διεφθάρμην*.
 - ♦ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: διαφθορά, διαφθορέας, φθείρα (= ψείρα), δολιοφθορά.
- ⇒ **τὴν ναυτικὴν:** επίθ. β' κλ., θηλ. γένους, αιτιατ. εν., *ὁ ναυτικός, ἡ ναυτική, τὸ ναυτικόν* (= ναυτικός, θαλασσινός). Για την κλίση του βλ. ΠΙΝΑΚΑ 2, σελ. 69.
- ⇒ **δύναμιν:** ουσ. γ' κλ., θηλ. γένους, αιτιατ. εν., *ἡ δύναμις, τῆς δυνάμεως* (= η δύναμη). Για την κλίση του βλ. ΠΙΝΑΚΑ 1, σελ. 68.
- ⇒ **ταῦτα:** αντων. δεικτική, ουδ. γένους, αιτιατ. πληθ., *οὗτος, αὕτη, τοῦτο* (= αυτός, αυτή, αυτό).
- ⇒ **δ'(έ):** σύνδ. αντιθετικός (= όμως, και).

- ⇒ **ὁ Ξέρξης:** ουσ. ἀ΄ κλ., αρσ. γένους, ονομ. εν., ὁ Ξέρξης, τοῦ Ξέρξου.
- ⇒ **ὥς:** μόριο που εδώ συνοδεύει την αιτιολογική μετοχή *λελεγμένα*. Βλ. και ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ, σελ. 59.
- ⇒ **ἀπ΄(ὁ):** πρόθ. κύρια. Εδώ ἔχει πάθει ἐκθλιψη, επειδή η ἐπόμενη λέξη αρχίζει ἀπό φωνήεν: ἀπ΄ εὐνοίας = ἀπὸ εὐνοίας. Συντάσσεται μόνο με γενική και δηλώνει απομάκρυνση ἀπό τόπο ἢ χρονική ἀφετηρία· μεταφορικά δηλώνει προσέλευση, αἰτία, ποιητικό αἴτιο κ.ά.
- ⇒ **εὐνοίας:** ουσ. ἀ΄ κλ., θηλ. γένους, γεν. εν., ἡ εὐνοια, τῆς εὐνοίας (= η φιλική διάθεση, εὐνοια).
- ⇒ **λελεγμένα:** μτχ. παρακ. μ.φ., ουδ. γένους, αιτιατ. πληθ., του ρήμ. λέγομαι (= λέγομαι). Για την κλίση της βλ. ΠΙΝΑΚΑ 4, σελ. 70.
- ⇒ **δεξάμενος:** μτχ. αορ. μ.φ., αρσ. γένους, ονομ. εν., του αποθ. ρήμ. δέχομαι (= παίρνω κάτι, δέχομαι, αποδέχομαι· νομίζω,). Για την κλίση της βλ. ΠΙΝΑΚΑ 4, σελ. 71.
 - ◆ Μ.Φ.: ΕΝΣ. δέχομαι, ΠΡΤ. ἐδεχόμεν, ΜΕΛΛ. δέξομαι, ΑΟΡ. ἐδεξάμεν, ΠΡΚ. δέδεγμα, ΥΠΡΣ. [ἐδεδέγμεν].
- ⇒ **ἦσθη:** οριστ. παθητ. αορ. μ.φ., γ΄ εν., του αποθ. ρήμ. ἠδομαι (= ευχαριστιέμαι, χαίρομαι, νιώθω ικανοποίηση).
 - ◆ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: ηδονή, ηδονικός, ηδονισμός.
- ⇒ **εὐθύς:** επίρρ. χρονικό (= αμέσως).
- ⇒ **ἐξέφερε:** οριστ. παρατ. ε.φ., γ΄ εν., του ρήμ. ἐκφέρω (= φέρνω, αποκαλύπτω, δίνω διαταγή).
- ⇒ **τοὺς ἡγεμόνας:** ουσ. γ΄ κλ., αρσ. γένους, αιτιατ. πληθ., ὁ ἡγεμών, τοῦ ἡγεμόνος (= κυβερνήτης, αρχηγός, στρατηγός). Για την κλίση του βλ. ΠΙΝΑΚΑ 1, σελ. 68.
- ⇒ **τῶν νεῶν:** ουσ. γ΄ κλ. ἀνώμαλο, θηλ. γένους, γεν. πληθ., ἡ ναῦς, τῆς νεῶς (= το πλοίο).
- ⇒ **διακοσίαι:** επίθ. αριθμητικό ἀπόλυτο, β΄ κλ., θηλ. γένους, οἱ διακόσιοι, αἱ διακόσιαι, τὰ διακόσια (= διακόσιοι).
- ⇒ **ναυσίν:** δοτ. πληθ. του ουσ. ἡ ναῦς. Βλ. πιο πάνω, τῶν νεῶν.
- ⇒ **ἀναχθέντας:** μτχ. παθ. αορ. μ.φ., αρσ. γένους, αιτιατ. πληθ., του ρήμ. ἀνάγομαι (= ανοίγομαι στο πέλαγος, αποπλέω). Το ενεργ. ἀνάγω (+ αιτ.) = οδηγώ κάτι σε ψηλότερο μέρος· οδηγώ το πλοίο ἀπό την παραλία στο πέλαγος, οδηγώ το πλοίο στο ανοικτό πέλαγος.
 - ◆ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: αναγωγή, ανάγωγος, αναγωγικός.

- ⇒ **ἤδη:** επίρρ. χρονικό (= ευθύς αμέσως· ἤδη, πλέον, πια). Βλ. και ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ, σελ. 60.
- ⇒ **διαζώσαι:** απαρέμφ. αορ. ε.φ., του ρήμ. *διαζώννυμι* (= περικυκλώνω, περιβάλλω).
 ♦ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: διαζώμα, ζώνη, ζωνάρι, ζωστήρας, εύζωνας.
- ⇒ **τὰς νήσους:** ουσ. β' κλ., θηλ. γένους, αιτιατ. πληθ., *ἡ νήσος, τῆς νήσου* (= το νησί). Για την κλίση του βλ. ΠΙΝΑΚΑ 1, σελ. 68.
- ⇒ **ὅπως:** σύνδ. τελικός (= για να).
- ⇒ **ἐκφύγοι:** ευκτ. αορ. β' ε.φ., γ' εν., του ρήμ. *ἐκφεύγω* (= διαφεύγω, ξεφεύγω, γλιτώνω).
 ♦ Ε.Φ.: *ἐκφεύγω*, ΠΡΤ. *ἐξέφευγον*, ΜΕΛΛ. *ἐκφεύξομαι, ἐκφευξοῦμαι*, ΑΟΡ. *ἐξέφευγον*, ΠΡΚ. *ἐκπέφευγα, ΥΠΡΣ. ἐξεπεφεύγειν*.
- ⇒ **μηδείς:** αντων. αόριστη επιμεριστική, αρσ. γένους, ονομ. εν., *μηδείς, μηδεμία, μηδὲν* (= κανένας, καμία, κανένα). Για την κλίση της βλ. ΠΙΝΑΚΑ 3, σελ. 479.

9

ΠΙΝΑΚΕΣ ΚΛΙΣΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΚΛΙΣΗ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

α' κλίση	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
ονομ.	ἡ	πραγματεία	ὁ	Πέρσης
γεν.	τῆς	πραγματείας	τοῦ	Πέρσου
δοτ.	τῇ	πραγματεία	τῷ	Πέρσῃ
αιτ.	τὴν	πραγματείαν	τόν	Πέρσῃν
κλητ.	(ὦ)	πραγματεία	(ὦ)	Πέρσα ³

α' κλίση	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
ονομ.	αἱ	πραγματεῖαι	οἱ	Πέρσαι
γεν.	τῶν	πραγματεῖων	τῶν	Περσῶν
δοτ.	ταῖς	πραγματεῖαις	τοῖς	Πέρσαις
αιτ.	τὰς	πραγματείας	τούς	Πέρσας
κλητ.	(ὦ)	πραγματεῖαι	(ὦ)	Πέρσαι

3. Το ουσ. ὁ Πέρσης σχηματίζει την κλητ. ενικού με κατάληξη -α και όχι -η, γιατί είναι ὄνομα εθνικό.

β' κλίση	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
ονομ.	τὸ	τέκνον	ἡ	νήσος
γεν.	τοῦ	τέκνου	τῆς	νήσου
δοτ.	τῷ	τέκνῳ	τῇ	νήσῳ
αιτ.	τὸ	τέκνον	τὴν	νήσον
κλητ.	(ὦ)	τέκνον	(ὦ)	νήσε

β' κλίση	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
ονομ.	τὰ	τέκνα	αἱ	νήσοι
γεν.	τῶν	τέκνων	τῶν	νήσων
δοτ.	τοῖς	τέκνοις	ταῖς	νήσοις
αιτ.	τὰ	τέκνα	τάς	νήσους
κλητ.	(ὦ)	τέκνα	(ὦ)	νήσοι

γ' κλίση	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ							
ονομ.	ὁ	Θεμιστοκλῆς	ὁ	βασιλεὺς	ὁ	Ἕλλην	ὁ	ἡγεμὼν
γεν.	τοῦ	Θεμιστοκλέους	τοῦ	βασιλέως	τοῦ	Ἕλληνας	τοῦ	ἡγεμόνος
δοτ.	τῷ	Θεμιστοκλεῖ	τῷ	βασιλεῖ	τῷ	Ἕλληνι	τῷ	ἡγεμόνι
αιτ.	τὸν	Θεμιστοκλέα	τὸν	βασιλέα	τὸν	Ἕλληνα	τὸν	ἡγεμόνα
κλητ.	(ὦ)	Θεμιστόκλεις	(ὦ)	βασιλεῦ	(ὦ)	Ἕλλην	(ὦ)	ἡγεμὼν

γ' κλίση	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ							
ονομ.	οἱ	Θεμιστοκλεῖς	οἱ	βασιλεῖς	οἱ	Ἕλληνες	οἱ	ἡγεμόνες
γεν.	τῶν	Θεμιστοκλέων	τῶν	βασιλέων	τῶν	Ἑλλήνων	τῶν	ἡγεμόνων
δοτ.	—	—	τοῖς	βασιλεῦσι(ν)	τοῖς	Ἕλλησι(ν)	τοῖς	ἡγεμόσι(ν)
αιτ.	τοὺς	Θεμιστοκλεῖς	τοὺς	βασιλέας	τοὺς	Ἕλληνας	τοὺς	ἡγεμόνας
κλητ.	(ὦ)	Θεμιστοκλεῖς	(ὦ)	βασιλεῖς	(ὦ)	Ἕλληνες	(ὦ)	ἡγεμόνες

γ' κλίση	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	
ονομ.	ἡ	δύναμις	αἱ	δυνάμεις
γεν.	τῆς	δυνάμεως	τῶν	δυνάμεων
δοτ.	τῇ	δυνάμει	ταῖς	δυνάμεσι(ν)
αιτ.	τὴν	δύναμι	τάς	δυνάμεις
κλητ.	(ὦ)	δύναμι	(ὦ)	δυνάμεις